

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 75.

V Ljubljani, sobota dne 28. septembra 1918.

Leto I.

Bolgarija ponudila mir!

Sofija, 26. septembra. Brzjavna bolgarska agentura javlja uradno: Na podlagi zadnjih dogodkov in po skupnem dogovoru s pristojnimi činitelji je pooblastila bolgarska vlada generalisima svojih čet, da stopi v dogovor z vrhovnim poveljstvom antantne armade v Solunu zaradi premirja in miru, ker jo vodi želja, da napravi konec krvoprelitju. Člani delegacije so včeraj zvečer odpotovali, da stopijo v stik s pooblaščenici antante.

Sofija, 26. septembra. Vladnemu bloku pripadajoče stranke so izdale sledeči oklic: »V soglasju s strankami bloka je vlada včeraj popoldne predlagala, da se ponudi mir. Stranke bloka apelirajo na disciplino ljudstva v tem važnem trenutku. Skupščina se sestane 30. septembra.

Balkanska fronta.

Antanta je dolgo časa vodila vojsko brez enotnega vodstva. Vsak poveljnik je bil neomejen gospodar v svojem območju; napadal je, kadar se mu je zdelo umestno in miroval, kadarkoli je hotel ali pa moral. Neenotno vodstvo je centralnim državam njihovo vojaško stališče silno olajšalo, ker so vedno lahko izkoriščale ugodnosti takozvane „notranje linije“ in hitro premikale svoje čete od severa na jug ali pa od zapada na vzhod, kakor je ravno nanese potreba in zahteval bojni položaj.

Neugodno pozicijo, katero jim je prizadevalo neenotno vodstvo, so antantni državniki in generali sicer kmalu spoznali, ampak pomagati si niso mogli zlepa, ker je bilo med generali preveč rivalitete. Drug je podkopaval drugemu ugled, ker se je vsaka država čutila nekoliko ponižano, če ne bi ravno njen general bil vrhovni poveljnik in bi se moral pokoriti generalu tuje, čeprav zavezniške države.

Nepregledna vrsta vojaških neuspehov na vseh bojiščih je pa končno le primorala antanto, da se je odločila napraviti red in upostaviti enotno vodstvo. Sadovi enotne taktike in enotnega nastopanja se že kažejo.

Balkanska fronta je stopila za dolgo časa v ozadje. Po našem zmagovalnem pohodu v Srbijo in v Albanijo leta 1915. je ostal položaj tam doli do danes skoro neizpremenjen. Sicer so čete generala Saraila včasih napadale, toda nemško-bolgarske-turške čete so napade vedno vzdrževale, tako da se je vojaška črta le tu in tam nekoliko zganila, bistvenih uspehov pa ni dosegla nobena stran.

Danes je položaj drugačen. Antanta je začela velikopotezno ofenzivo na celi črti. Pozabiti ne smemo, kaj pomenja za antanto izraz „cela črta“. Za antanto obstoja enotna fronta od Belgije do Bagdada. To je velikanska črta, in na tej črti je izvedla antanta svoj načrt doslej z velikim uspehom, ki ga naši in nemški krogi tudi odkrito priznavajo.

Po veliki ofenzivi na zapadu, ki traja že nekaj mesecev, in ki je mišljenje nemškega ljudstva že skoro popolnoma preobrazila — vladna kriza v Nemčiji! — so začeli 14. septembra veliko ofenzivo na balkanski fronti in v Palestini. Kako je v Palestini, nam pove poročilo, ki javlja angleško prodiranje proti hedžeski železnici in pa 40.000 ujetnikov, ki se narašča. Naravnost katastrofalni je pa poraz bolgarske armade.

Srbske in francoske čete so začele prodirati sredi septembra, med Vardarjem in Černo. Srbi so potisnili Bolgare nazaj do Bregalnice, do reke, ki je že pred 6. leti odločila žalostno usodo Bolgarov. Nemške čete med Bitoljem in Prilepom so se morale umakniti v albanske gore, kjer so se združile z našimi oddelki. Na črti od Vardarja preko Dojranskega jezera do ofanskega zaliva je stala Bolgarom nasproti silna angleško-francoska premoč. Desno krilo tega frontnega odseka so potisnili Angleži proti Strumici v smeri proti Sofiji. Prodiranje Srbov proti Bregalnici in Angležev proti Sofiji je bilo za bolgarsko, na macedonskih tleh stoječo armado usodopolno: obkolitev! Menda bo ujet ves ta del bolgarske armade in privatna poročila pravijo, da so zajeli Srbi ves bolgarski generalni štab in dve tretjini svojega težkega topništva. Vojaški krogi smatrajo ta poročila sicer za pretirana, ampak vojaški položaj na bolgarski fronti smatrajo vendarle tako resnim, da bodo naše čete, ki tvorijo važen del balkanske fronte, kolikor mogoče hitro umaknili in zasedli postojanke, ki omogočajo vsaj nekoliko, da se zmagovitim antantnim četam zastavi pot...

Vzroki bolgarskega poraza niso čudni. Pozabiti ne smemo, da stoji Bolgari že sedmo leto v vojni, da je dežela izmučena in izčrpana, prebivalstvo izkrevavljeno. Posledica sedemletne vojske je neobdelana zemlja, huda lakota in strašna druginja. Ta dejstva so pripomogla svoj čas v obilni meri, da je padel min. pred. Radoslavov, in na površje prišel antantofil Malinov. Pozabiti ne smemo dalje, da je angl. diplomacija vedno znala najti točke, kjer je odpor najmanjši; najmanjši odpor je pa naletela na izmučenih bolgarskih živcih in tam je zastavila vso svojo umetnost in moč. Zakaj? Angleži bi sami radi mir iz strahu pred grozečo ameriško trgovsko konkurenco in oficijelnega odgovora angleške vlade na mirovno noto grofa Buriana še do danes nimamo.

Bolgari se umikajo.

Bolgarsko poročilo.

Sofija, 25. septembra.

Zahodno Ohrskega jezera je bil obojestranski topniški ožen od časa do časa zelo silen. V pokrajini Bitolja so sovražne enote napadle ponovno s srditostjo naše postojanke, bile pa so krvavo, deloma v približnem boju, odbite. Neranjeni francoski ujetniki so ostali v naših rokah. Severno Černe so se umaknile naše enote, nenadlegovane po sovražniku, po načrtu nazaj. Ob gori Zabuna in pri Krivolaku je napadel sovražnik z znatnimi silami. Boj traja dalje.

Sofija, 26. septembra. Zahodno Vardarja se nahajajo naše enote na pohodu proti severu in svojo novo postojanko. Sovražnik je ojačil svoj sunek proti Stipu. Na ostali fronti krajevni boji brez posebnega pomena.

Antanta v Bolgariji.

London, 26. septembra. (Uradno.)

Angleške čete so nasproti Kosturini vkoračile v Bolgarijo.

Prebitje bolgarske fronte.

Dunaj, 26. septembra. S poučne strani se sporoča:

Precej natančna poročila armadnih vodstev antante in Bolgarije nudijo natančen pregled vojaškega položaja na macedonsko-bolgarskem bojišču. Dne 14. t. m. so antantne čete začele tam velikopotezno ofenzivo. Smer sunka te ofenzive se je sprva raztezala na ozemlje med Vardarjem in albanskimi jezери, v zadnji smeri ne daleč od zvezne točke z našo albansko fronto. Ta sunek je že prvi dan vtisnil bolgarsko fronto.

Naslednjega dne se je posrečilo antantnim četam razširiti mesto, kjer so vdrl, proti vzhodu, in končno je nastalo iz vdrtja — prebitje.

Pri tem je antanti prav prišla njena velika premoč vojnega materijala. To posrečeno prebitje je prišlo tudi za antanto nepričakovano in je ji bilo povod, da je vrgla hitro privedene rezerve k Vardarju v boj v zahodni smeri in prisilila bolgarsko fronto k umikanju.

Tekom par dni se je nahajala vsa bojna sila Bolgarov na umiku, ki se še ni ustavil. V težavnem brezpotnem ozemlju Bolgarom ni bilo mogoče skriti znatnega dela svojega materijala. Ravnotako je zgubila bolgarska armada veliko ujetnikov.

Položaj bolgarskih armad se ne more imenovati posebno ugoden, tembolj, ker Bolgarom radi omenjenih prometnih sredstev ni mogoče priti na pomoč. Pri presojanju položaja si je treba imeti pred očmi, da je bolgarska fronta v zvezi z našo fronto v Albaniji. Italija je kakor znano svoj čas namerila sunek proti naši albanski fronti. Po začasnem umikanju pa se je posrečilo zopet osvojiti izgubljene točke. Znano je da je bila Albanija vedno le postransko bojišče in da tamkaj nismo nikdar iskali odločitve. Za krik in vik veselja Italijanov nad njih začetnim uspehom na tem ozemlju se tedaj nismo menili.

Dalje je treba pripomniti, da obstoji vse albansko bojno ozemlje iz močvirja in nerodovitnih delov. Verjetno je, da bodo dogodki v Macedoniji kmalu vplivali na našo albansko fronto. Pri morebitnih odredbah, ki jih bo treba ukreniti, ne bo šlo za ozemlja, ki igrajo v prehrani kako vlogo.

Usoda Bolgarije.

„Gazette de Lausanne“ piše v svojem uvodnem članku 21. t. m.: Poraz Bolgarov ne bo zboljšal diplomatskega položaja za kralja Ferdinanda. Nesreča prihaja redko sama. Nova nevarnost grozeče nastopa. Zelo vplivna „New York Times“ dela na to, da pridobi predsednika Wilsona za vojno napoved Bolgariji in Turčiji, kajti po mnenju „New York Timesa“ se je treba odločiti na celi črti. Prišel bo trenutek, ko nas bodo vprašali naši zavezniki: Ste-li za Srbijo, Rumunijo in Grčijo ali boste te dežele prodali na korist Bolgarom.

Ameriški list bo, kot se sluti, imel uspeh s svojo kampanjo. Lahko je mogoče, da bo imel kralj Ferdinand kmalu enega nasprotnika več. Potem se bo poostrila skrb, ki muči kralja, in bo jasnejši postal preokret gospoda Malinova (bolg. ministrski predsednik in zunanji minister op. ur.) k antanti.

Na besede „Manchester Guardian“ ni prišel nikak odgovor, toda znamenit članek „Timesa“ na bolgarski naslov z 28. avg. drži. Tu je stalo: zavezniki ne bodo izdali Srbov, Grkov in Rumunov na Vašo korist. Če hočete imeti mir, morate dokazov za svoje kesanje. Upajmo, da so prišle te želje na ušesa. Ali bo poraz v Macedoniji nagnil Bolgare do resnega premišljevanja in da bodo šli vase?

Pred Skopljem.

Rotterdam, 27. septembra. Poročila z Balkana vele, da so britanske čete zavojevale Veles in Štip. Konjenica je le še 24 kilometrov od Skoplja.

Gibanje v bolgarski armadi.

Budimpešta, 27. septembra. Listi pravijo, da je opazovati med bolgarsko neke čudne vplive, ki stremijo za preureditvijo ustroja armade. To je sovražnikom olajšalo delo.

London, 27. septembra. (Uradno.) Angleži so prišli v Strumico.

Pariz, 27. septembra. „Echo de Paris“ javlja, da so v seji vojnega sveta v Versailles le komaj in komaj storili sklep za napad na Balkanu. Srbi nameravajo urediti svojo vlado v Bitolju.

Kaj pravi Burian.

Dunaj, 27. septembra. (Korespond. urad.) „Fremdenblatt“ javlja: Zunanji minister Burian je izjavil v razgovoru z nemško nacionalnimi člani zunanjega odseka delegacij, da kljub dogodkom v Bolgariji celotne situacije ni presojati kot kritično. Na nadaljnje vprašanje delegatov je naglašal grof Burian, da postopamo v popolnem sporazumu z Nemčijo. Zveza med nami in nemško državo ostane prej ko slej trdna in neomajljiva.

Dunaj, 27. septembra. Zaupni razgovori Hussarekovi in Burianovi z voditelji strank so se danes nadaljevali. Šlo se je za zelo važna vprašanja zunanje politike, ki so v zvezi s položajem v Bolgariji in za posledice, ki lahko nastanejo za Bolgarijo in morda tudi za Turčijo.

Položaj je veleresen.

Dunaj, 27. septembra. O izvajanjih Hussareka in Buriana razpravljajo v kuloarjih parlamenta zelo vneto, a s potrebno rezervo. Splošno priznavajo resnost vojaškega in političnega položaja. Vendar pa še pričakujejo poročil, ki bi položaj tako ali drugače pojasnila.

Dunaj, 27. septembra. V merodajnih krogi govore, da se dohajajoča poročila zgoščujejo v smislu, da je prestop angleških čet na bolgarska tla ustvaril na balkanskem bojišču čisto nov položaj. Posledice so v celoti še nepregledne. Pričakujejo, da bo bolgarska vlada v najbližjem času postavljena pred težko odločitev.

Razburjenje med Ogri.

Budimpešta, 27. septembra. Poročila, ki prihajajo o notranji in zunanji situaciji, so naklonile voditelje strank, da so poklicali iz Budimpešte odsotne poslance.

Budimpešta, 27. septembra. Najnovejši dogodki v Bolgariji vzbujajo tu silno senzacijo. Politiki krogi so nervozni. Klubi strank kličejo svoje člane. Poslanci so za to, da se skliče zbornica čimprej. Pravijo, da pokliče kralj kmalu razne osebnosti k avdijenci.

Borza.

Dunaj, 27. Na današnji borzi so povzročili dogodki v Bolgariji hudo deruto. Posamezne vrednote so padle do 180 kron. Nekateri papirji so nazadovali za 80 do 100 kron. Turški so padli za 145 do 170 kron, nekatere ladjedelniške vrednote do 200 kron. Le vojna posojila in češki bankovni papirji se drže. Živnostenska je nazadovala samo za 8 kron, tudi kreditne delnice se še drže.

Mirnejši položaj.

Dunaj, 27. septembra. V krogi, ki imajo zveze z nemškim poslanstvom, presojajo danes položaj v Bolgariji mirnejše. Upajo, da bo mogoče postaviti Bolgarom novo fronto, da se umikanje ustavi. Tudi v dunajskih vojaških krogi prevladuje mirno razpoloženje. Bolgarsko poslanstvo je brez poročil.

Berlin, 26. septembra. Semkaj so došla poročila, da je Malinov stavil mirovno ponudbo sam, brez vednosti kralja in kabineta. Krogi, ki so zvesti četverozvezi, so silno razburjeni. Pokret proti Malinovu raste.

Avdijence in kronski svet.

Dunaj, 27. septembra. Grof Burian, baron Hussarek in von Arz so bili še sinoči pri cesarju in avdijenci. Govore, da se bo danes vršil kronski svet v isti zadevi.

Italijani premišljujejo.

Laška zbornica. Chiasso, 26. septembra. Laška zbornica se bo šla 3. oktobra. Prva točka dnevnega reda: Poročila vlade.

Poziv Italije Avstro-Ogrski. „Kölnische Volkszeitung“ poroča: „Corriere della Sera“ je objavila uvodnik, kateremu se pozna, da ga niso spisal v uredništvu. Člankar poziva Avstro-Ogrsko, naj odneha na resne in dostojne ponudbe, naj se o njih zaupno izjavi, za kar bo že našla primerna sredstva in pota.

Važna antantna konferenca. Chiasso, 26. septembra. Kakor poroča „Corriere della Sera“, bo sklicana v kratkem antantna konferenca, kateri prispejajo veliko politično in gospodarko važnost.

Berolin, 27. septembra. Iz Lugana javljajo: Agenzia Stefaletti poroča, da je ministrski svet dne 8. septembra enoglasno sklenil obvestiti zaveznike, da smatra za svoje načelo boriti se za skupno in svobodno Jugoslavijo.

Jugoslovansko vprašanje je prvo.

Dunaj, 27. septembra: Hussarek je izjavil, da je državopravna preuredba potrebna; med reformami stoji jugoslovansko vprašanje na prvem mestu. Nemški poslanci so Hussareka opozorili, da Čehi in Jugoslavlani odklanjajo vsako delno rešitev.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 27. septembra. (K. u.) Uradno.

Vzdolž tirolske in beneške gorske fronte topniški boji in patroljske praske.

Na zahodnem bojišču so se avstro-ogrške čete častno udeleževale bojev vzhodno Moze.

Šef generalnega štaba.

Nemško vojno poročilo.

Francosko-ameriški napadi v Champagni. — Prebitje izjavljeno. — Odlikovanje naših čet. — Nova bitka pred bojnim viharjem na zahodu.

Večerno poročilo.

Berolin, 26. septembra. (K. u.) Uradno.

V Champagni med Argoni in Mozo so se pričeli po enajsturni strelski pripravi na široki fronti francosko-ameriški napadi. Prebitje smo preprečili. Boj za naše postojanke še traja.

Berolin, 27. septembra. (K. u.) Uradno.

Zahodno bojišče.

V Champagni med všinami zahodno Suippe in Aisne ter severozahodno Verduna med Argoni in Mozo so začeli včeraj Francozi in Američani z močnimi napadi. Topniški boj se je razširil čez višine zahodno Suippe proti zahodu do Reimsa in čez Mozo proti vzhodu do Mozele. Tam so sledili le delni napadi. Po bojih so bili zavrnjeni. Pri njih zavrnitvi vzhodno Moze so se odlikovale tudi avstro-ogrške čete.

Na glavnih napadalnih frontah je uvažal silni topniški ožen in fanterijsko bitko. Zahodno Aisne je navalil Francoz, vzhodno Argonov pa Amerikanec po zastavi številnih oklopnih voz proti našim postojankam. Po povelju so se izognile naše prednje čete na njim odkazano obrambno črto. Pri Tahure in Ripontu se je posrečilo nasprotniku v svojih, do večera nadaljevanih napadih prodreti čez našo sprednjo bojno črto tja do višin severozahodno Tahure in do Fontaine en Dormois. Tukaj so prestrigle rezerve krajevno vdrte sovražnika.

S posebno močjo je izvajal svoje napade proti našim postojankam med Auberive in jugo-

vzhodno Somme Py. Zrušili so se pred našimi bojnimi črtami pod najtežjimi izgubami za sovražnika. Tudi severno od Cernay so se izjalovili do večera večkrat ponovljeni sovražniški napadi.

V Argonih smo odbili delne napade nasprotnika.

Med Argoni in Mozo je napravil sovražnik sunek čez naše sprednje bojne črte do Montblainvillea-Montfancona in do loka Moze severovzhodno Montfancona. Tu so ga ustavile naše rezerve.

Sovražnik je mogel tedaj doseči na posameznih mestih naše infanterijske in prednje artiljerijske črte. Z dalekomerjenimi cilji pričeti veliki francosko-ameriški prebijalni poskus se je prvi dan bitke izjalovil ob trdovarnosti naših čet. Smo pred novimi boji.

Večerno poročilo.

Berolin, 27. septembra. (K. u.) Uradno.

Med cestami, ki vodijo iz Arrasa in Peronnea proti Cambraiju in Siegfriedovi fronti zapadno Le Chatelet so začeli Angleži in Amerikanci napadati z neznanom uporabo čet in materijala. Z napadom v smeri Cambrai so pridobili ozemlja. V Cambraiju kakor med Argoni in Masso so se zrušili novi hudi napadi Amerikancev.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 27. septembra. (K. u.) Uradno.

V Atlantiku so naši podmorski čolni potopili 28.000 ton, med njimi 3 parnike-tanke z 18.000 tonami. Teh je bil eden ameriški.

Šef admiralnega štaba.

* * *

Nemške izgube.

Antantna poročila o uspehih sedanje ofenzive pravijo, da je bilo ujetih v dveh mesecih ofenzive 250.000 Nemcev in zaplenjenih 18.000 strojnih pušk in 8000 topov.

Kriza v nemški vladi.

Berolin, 27. septembra. V politično dobro informiranih krogih vedo, da bukle do sedaj tajna kriza v vladi prihodnji teden s silo na dan. Nastopi temeljit preobrat. Centrum, naprednjaki in socialisti bodo pač tvorili večino in morda jim pristopijo še nacionalni liberalci.

Odločitev pade v kratkem.

Curlh, 27. septembra. Generalisimus Diaz najavlja poslednje napore za zmago. Njegovo povelje se končuje: „Mir izvojujemo na bojišču. Odločitev pade v kratkem“.

Gompers v Parizu.

Berolin, 26. septembra. Ameriški delavski voditelj Gompers je došel z ostalimi odposlanci v Pariz, kjer ga je sprejel v hiši delavskega sindikata general De Travaille. Listi prinašajo razgovore z njim, iz katerih sledi, da je našel na Angleškem, izvemši malo skupino, vse socialistične delavce pripravljene, da se odločno konča vojna. Gompers pričakuje na Francoskem istega razpoloženja.

Francoski rudarji groze s stavko.

Curlh, 26. septembra. „N. Z. Z.“ piše: Sindikat rudarjev loarskega departmaja zahteva od francoske vlade zvišanje plače, krajši delavni čas in povišanje pokojnine. Če se jim ne ugodijo do 30. septembra, bodo začeli rudarji stavkati.

Konec boljševikov?

Berlin, 27. septembra. Iz Moskve javljajo, da so protirevolucionarji premagali zadnje ostanke boljševiških vlad. Od Vladivostoka pa do Samare so povsod razveljavili odredbe sovjetskih vlad.

Moskva, 27. septembra. Poročila govore, da so Čehoslovaki predali upravo mesta Samare socialnim revolucionarjem. Sibirski gen. štab se je preselil v Tomsk.

Zveza ruskih obrobni držav.

Stockholm, 26. septembra. Finsko časopisje živahno razpravlja o predlogu, naj da Finska iniciativo za ustanovitev defenzivne zveze obrobni ruskih držav, ki so postale samostojne. Zveza naj bi tvorila protest proti antanti, ker je prezirala s svojo politiko v Rusiji želje in pravice obrobni narodov. Ravno tako pa naj bi bila zveza v svarilo, naj opusti antanta načrt za zopetno vzpostavitev vzhodne fronte. Zveza bi tudi ojačila brambo obmejnih krajev.

Za enotno rusko vlado.

Kodanj, 26. septembra. „Daily Chronicle“ izve, da se je poveljnik čet v Vladivostoku obveščal o velikem shodu za enotno vlado čez celo Rusijo. Sklepanja so se udeležili tudi Kozaki iz Irkutskega in orenburškega ozemlja ter Tataři z Urala.

Kdo bo gospodar v Rusiji?

Kodanj, 26. septembra. „Pravda“ poroča iz Nikolska: Sovjetske čete so krvavo potlačile protirevolucionarno gibanje proti maksimalistični vladi, ki ga je povzročila revoluciji sovražna agitacija zapad. Sedem kolovodij so ustrelili, nad 100 oseb zaprli. Kmetje povsod prirerajo shode, na katerih sklepajo resolucije, ki izražajo zaupanje prebivalstva do sovjeto.

Čehoslovaški generali.

Ženeva, 26. septembra. „Temps“ prinaša, da je poveril general Diderichs delno poveljstvo nad Čehoslovaki polkovniku Gajdi. General Diderichs je bil rojen v Alzaciji-Lotaringiji. Gajda je bil vojno lekarniški pomočnik in je zapustil Češko leta 1914 ter šel v Srbijo. Po srbskem porazu je šel v Rusijo, kjer se je pridružil revoluciji Čehom na Uralu in v Bajkalu. Kot se je prej bojeval v srbski armadi proti svoji domovini, tako je tudi v Rusiji rovaril in ščuval svoje rojake na boj proti boljševikom.

„Igra še ni izgubljena“.

Hintzejev govor v glavnem odseku.

Berolin, 27. septembra. Razpoloženje v državnom zboru je bilo danes pod vtisom poročil iz Bolgarije. Predsednik glavnega odseka se je zaupno razgovarjal z drž. tajnikom Hintzejem in z zastopnikom vrhovnega armadnega poveljstva; razgovoru je prisostvoval drž. kancler.

Drž. tajnik Hintze je izjavil: Iz vojaških poročil zadnjih dni je znano, da so prišli Bolgari med Vardarjem in Černo v resne težave, vsled česar se je morala premakniti tudi ostala bolgarska fronta. — Vendar pa je tolmačenec dogodkov na fronti preveč neugodno. Včeraj dopoldne je prišel glas, da predlaga Bolgarija pogajanja za mir in da so finančni minister Ljapčev, generalni major Lukov in Radev baje že v sredo večer odpotovali v Solun. Ker so vesti nepopolne, ni mogoče razbrati, je-li ravnala bolgarska vlada v sporazumu z vodstvom armade, parlamentom in kraljem, ali pa na svojo lastno roko. Sbranje je imelo biti sklicano za 30. septembra. Razni znaki dopuščajo možno, da bo Malinov desavuiran od razvoja zaved. Močne stranke sbranja in struje med narodom ne marajo slišati o posebnem miru. Značilno je, da bolgarski mirovni delegati, ki so bili glasom omenjene novice v listih že v sredo večer odpotovali v Solun, do četrtka opoldne še niso zapustili Sofije. Protiakcija zvezi zvestih elementov se nemara pripravlja.

Že po prvih vznemirajočih vestih je vodstvo nemške armade vrglo močne sile kot pomoč v Bolgarijo. Deloma so te čete došle, deloma pa bodo kmalu na licu mesta. Tudi vodstvo avstrijske armade je jednako ukrenilo. Po sodbi vojaških izvedencev bi te nemške in avstrijske čete vsekakor zadostovale, da se vojaški položaj zopet vzravna. Vendar pa moramo danes smatrati položaj resnim. Že čez malo dni pa bomo jasneje videli. Povoda pa ni, da bi smatrali igro za Bolgarijo ali za se za izgubljeno.

Predsednik odseka Ebert predlaga, da bi z ozirom na nejasnost položaja sedaj ne razpravljali o dogodkih!

Iz domačih listov.

„Slovenski Narod“ poroča o Hussarekovih načrtih sledeče: Kabinet naj se pretvori v koalicijsko ministristvo, v katerem naj bodo zastopani vsi narodi. To koalicijsko ministristvo naj pridobi parlament za sistematično sodelovanje pri reševanju narodnostnega problema. V to svrhu naj bi se v državnem zboru napravile nekake narodnostne kurije, ki bi se o podanih vladnih predlogih medseboj pogajale in oddajale svoja mnenja. Na ta način si vlada predstavlja „pogajanja od naroda do naroda“.

„Naprej“ nasvetuje, kaj je treba narediti, da bomo dobili mir: Prav sedaj treba to uveljaviti, česar se ententni imperializem boji, kar je upal, da bo s svojim naglim odgovorom preprečil: ljudske množice tam, vojake tam moramo prepričati, da je zaželen mir mogoč, ne da bi dan na dan tisoče ljudi ob nečutenih mukah krvavelo. Treba je ovreči z notranjo preureditvijo nezaupanje sovražnih narodov do naših namenov. Povedati moramo svoje vojne smote in narode na oni strani prepričati, da ne maramo ne na vzhodu kakor tudi ne na zahodu katerokoli ljudstvo podjarmiti, da sodelujemo pri novem pravem redu, ki je volja človeštva, da hočemo tudi naša teritorialna sporna vprašanja, ki so med nami in našimi nasprotniki na jugu in na zahodu, rešiti tako, kakor je svetoval papež.

Dnevna politika.

Proces proti poljskim legionarjem ustavljen. Dunaj, 27. septembra. „Polnische Nachrichten“ javljajo, da je obvestil danes Hussarek načelnika poljskega kluba Tertila, da želi cesar sprejeti v avdienci njega in kakega njegovega tovariša ter enega poljskega člana gosposke zbornice. Odšli so k cesarju Tertil, German in Zieliński. Cesar je v avdienci dal na znanje, da je dal ustaviti proces proti poljskim legionarjem v Marmaros-Szigethu. Sicer niso oboženci čisto prosti krivde, toda z ozirom na mnogih bojiščih izkazano zvestobo Poljakov jih hoče pomilostiti v nadeji, da bo ostalo razmerje Poljakov do krone vedno ugodno. Tertil se je zahvalil z besedami: „Zahvaljujemo se mi, ki smo pomiloščenje slišali, ravno tako oni, katerim milost velja. Mi smo to poročilo pričakovali, ker je bilo pomiloščenje vroča želja vseh Poljakov. Veseli nas, da se nismo varali“.

Agitacija v Romuniji. Listi poročajo, da vlada na Romunskem strahotno razpoloženje. Zadnji čas se je silno pomnožilo število opozicijskih listov, ki so proti bukareškemu miru in proti centralnim državam. Ceha vrsta listov je zadnje dni pričela izhajati po vseh večjih mestih in tudi v Jassyju. Med temi listi so tudi taki, ki jih izdajajo sedmograški begunci; ti označujejo Madžare kot zločinske lopove. O Bolgarih pišejo, da so hujši nego zverine. Listi hujskajo na novo vojno Romunije proti centralnim državam. Podrejene oblasti preskrbujejo te liste s papirjem. Jasno je, da dobivajo ti listi denarna sredstva od antante.

Ruska svoboda. „Izvestija“ so prinesla odlok o sprejemu slušateljev na višjih učiliščih ruske socialistične federativne republike. Značilne so odredbe na polju višješolskega pouka: 1. Vsakdo je upravičen ne glede na državljanstvo ali spol vstopiti po dokončanem 16. letu v vsako višje učilišče in se vpisati kot slušatelj, ne da bi se moral izkazati s kakim diplomom ali spričevalom srednje šole; 2. novo vstopajoči se imajo izkazati le z osebnimi ali rojstnimi listom; 3. vsa višja učilišča republike so dostopna vsakomur. Prestopke te odredbe bo kaznovalo revolucijsko sodišče; 4. sprejem dijakov na podlagi spričeval ali izpitov v prvo polletje 1918/19 se smatra za neveljavno; 5. pobiranje šolnine se odpravi. Že vplačano šolnino je vrniti. Novi sprejemni pogoji za višje šole ruske socialistične federativne republike se imajo razglasiti najpozneje do 1. septembra.

Narodno gospodarstvo.

Prešičjereja v nevarnosti? Masti ne bo! Z dežele se nam piše: Letos je silno veliko prešičev poginilo. Radi pomanjkanja plemenskih živali je stanje prešičev itak jako nizko. Pujski imajo silno ceno. Pa kako tudi ne, ko mora kupec računati, da če gre drugo leto kakor letos, jih mnogo pogine. Pujssek, ki živ ostane, mora plačati tudi one, ki so poginili. Da je pa toliko prešičev poginilo, je krivo, ker se niso cepili proti dečici. Država ni dala na razpolago cepila in ne živinozdravnikov. To mora biti drugače, če ne, bo prešičereja uničena, in s tem ljudstvo silno udarjeno. Cepilo naj se pa da tudi drugim zanesljivim osebam, ker ne bo na razpolago toliko živinozdravnikov, da bi pocepili vse prešiče. Ako smejo nezdravniki rezati živali, naj jih tudi cepijo! Pozivljamo vlado, naj v tem oziiru začasa preskrbi, da se izognemo veliki nesreči.

Prometne ovire na državnih in drugih železnica pričakujejo to jesen. Posebno velik bo promet z repo in odrezki. Radi izjemno ugodne repne letine, ki bo znašala kakih 70—80 odstotkov več kakor prejšnje leto, bo okupirala tisoč in tisoč vagonov. Dočim se je naložilo na državnih železnica lansko leto približno 100.000 vagonov repe, bo treba prevoziti letos več kakor 170.000 vagonov. Železniško ministristvo se pripravljajo omogočiti kljub obstoječim zaprekam čim bolj gladek in hiter prevoz. Postavi poseben park vagonov za promet z repo in odrezki. Železniško ministristvo odpošlje večše uradnike, ki bodo vodili jesenski promet.

Dopusti za čebelarje. Čebelarji, ki ne hodijo na dopust kot kmetovalci, lahko dobijo dopust za svojo stroko najdalje 14 dni. Sicer pa se priznava dopust po številu panjev. Za 15 panjev dajejo 4 dni, do 30 panjev 6 dni, do 50 panjev 12 dni dopusta.

Prevoz sadja. C. kr. urad za ljudsko prehrano je sporazumno z železniškim ministristvom z naredbo, izdano 1. avgusta t. l., drž. zak. št. 290 določil, da je za prevoz sadja v količinah nad 20 kg treba prevoznice. Te prevoznice izdajajo pristojne deželne poslovalnice za sočivje in sadje.

Izjalovljena kupčija žvnostenske banke. Hrvatska deželna banka, ki spada v interesni krog žvnostenske banke, je nakupila 11.000 oralo gozdov kneza Potockega. Deželna komisija za imobilni promet pa je prodajo anulirala in predlagala vladi, naj država kupi gozdove, da ne pride zopet tu ogrska lastnina v posest tujcev.

Po domovini.

Petdesetletnica domobranstva. V kratkem bo domobranstvo praznovalo petdesetletnico svojega obstanka. Vojaške oblasti sestavljajo seznam še živih oficirjev in moštva, ki so služili pri ustanovitvi domobranstva. V Ljubljani živijo veterani teh kategorij se vabijo, da se do 30. t. m. javijo v vojaškem uradu v Mestnem domu.

Ljudskošolske vesti. Vanda Tausas je nameščena za suplentinjo na Ubeljskem, Gabriella Balanč v Vipavi, Cecilija Divjak v Razdrtem, Angela Črnologar v Šmartnem pri Kranju, Ervina Ropas v Dvoru, Marija Špan za provizorično učiteljico na Dobrovju, Marija Jurgovic za provizorično učiteljico v Dobropolju, Ana Fuchs za suplentinjo na deški ljudski šoli v Spodnji Šiški.

Kolajna za 40letno službovanje. Deželni predsednik krajnski je podelil članu cerkvenega pevskega zbora Ivanu Praprotniku v Ljubnem na Gorenjskem častno kolajno za 40letno zvesto izvrševanje službe.

Vlak jih je povozil. Posestnica Cecilija Antončič iz Voloskega je prišla v Kilovčah pod vlak, ki je prihajal od St. Petra in se na kolodvoru še ni bil ustavil. Kolesa so Antončičevi odrezala desno nogo. — V Zalogu je prijel vlak Valentina Galopina iz Trsta in ga je sunil s tako silo s tira, da so ga morali hudo poškodovanega spraviti v bolnišnico.

Smrt. Dne 23. t. m. je umrl v starosti 72 let mnogozaslужni župnik pri Sv. Antonu v Slov. gor., g. Anton Vraz. Rajni je bil radi svojega pripriljega, ljudomilega in vzornega značaja zelo priljubljen. — Umrl je v Novem Vodmatu zasebnik Jakob Jezeršek v 83. letu svoje starosti.

Samomor 13letnega pastirja. 13letni Alojzij Stopinšek je bil za pastirja pri Franu Renku v Petkovini. Začetkom meseca je zapustil svojo službo in od takrat se ni nič več slišalo o njem. Slednjič so ga našli obešenega v nekem gozdu. Fantek se je gotovo bal kazni, ker je bil svojemu gospodarju ukradel uro.

Tatvine. Na ljubljanskem tramvaju so nekemu potniku z Dunaja ukradli uro in zlato veržico. Ko se je z južnega kolodvora pripeljal do glavne pošte, je opazil, da je okraden. — Nekemu upokojenemu sodnemu slugi je nekdo pri vstopu na brzovlak na ljubljanskem kolodvoru izmaknil listino in v njej 1300 kron. — Kmetici Katarini Lovšinovi iz Dolenjih Laz je nekdo ukradel 500 kron in dva zlata prstana, ko je na Dunajski cesti pred Pollakovim skladiščem čakala na čevlje.

Ogenj. Na Rebrji pri Žužemberku je sredi noči od pondeljka na torek nastal ogenj pri Ulčarjevih. Vlekel je silen jug, ki je gnal plamen od vasi proč in to je bila sreča, kajti sicer bi pogorela cela vas. Tako pa je ogenj vpepelil le dve hiši, Ulčarjevo in Kmetovo, dva kozolca in en svinjak. Zgorelo je tudi veliko obleke, živeža in krme. Ogenj je nastal baje, ker je veter razprhal živ pepel na podstrešju; drugi trdijo, da sta zažgala dva potepuha, ki sta zahtevala pri Ulčarjevih večerje in prenočišča, a ker so jih odgnali, sta zagrozila, da bodo kmalu tudi oni brez strehe pri drugih ljudeh kruha prosili.

Primorski namestnik na potovanju. Primorski cesarski namestnik baron Fries-Skene se mudi na potovanju v gornji soški dolini, da se pouči o položaju prebivalstva in o obnovitvi dežele.

Na vislice obsojen morilec. Ponoči 1. julija je kvartal v neki gostilni v Celovcu 26letni v Pokrče pristojni hlapec Engelbert Kollmann. Po polnoči je nadaljeval igro z infanteristom

Franc Eichholzerjem, ki je prenočeval v gostilni. Tretji dan pa so našli vojaka ubitega in zraven njega je ležala sekira. Krvava sled je peljala do hlapčevega stanovanja, ki je pobegnil, a je bil 6. julija prijet v Velikem Gabru pri Kočevju. Morilec je trdil, Eichholzer se je branil dati mu „par desetakov“. Nato je Kollmann sam hotel vzeti z mize stotak, pa ga je Eichholzer udaril in sunil nazaj. Potem je pograbil Kollmann sekiro, naslonjeno pri vratih in udaril s hrptom sekire infanteristi parkrat po glavi. Ko se je Eichholzer zgrudil vznak na posteljo, mu je morilec zadal še nekaj udarcev s sekiro, dokler ni bil mrtev. Truplo je pokril, denar (500 do 600 K) pa vzel in odšel na delo. Naslednjo noč je položil truplo na cesto, kjer so ga tudi našli. Potrotniki so obsodili morilce na vislice.

Konjska oprema ukradena. Iz skladišča pogrebnega zavoda v Komenskega ulici v Ljubljani je nekdo ukradel dve konjski opremi s pozlačenim okovom v vrednosti 5000 kron.

Za denar se je ženil. Janez Glaser je 36 let star in je vojni invalid. Do vojne je živel v Nemčiji in je tam oženjen. Vsa njegova družina živi še v Nemčiji. V Mariboru pa se je Glaser povsod izdajal za fanta in pri neki postrežnici se je celo ženil. Ta se je kmalu zagledala vanj in mu je zdajala svoje bore prihranke in nazadnje še opreme za 5000 kron. Glaser je denar in blago pospravil in po malem vse zapil. Sedaj pa se je lahkovernemu dekletu začelo svitati in ker je slišala, da je Glaser oženjen, ga je šla naznanit. Moža so že zaprli.

Španska bolezen. Po vsej Evropi močno razširjena španska bolezen se je v zadnjih tednih posebno močno razširila na posameznih točkah v Istri, zlasti v Izoli. Kakor je zamogel ugotoviti od namestnika v Izolo odposlani deželni zdravstveni nadzornik, bolezen k sreči zopet naglo ponehava.

Širom sveta.

Smrt generala Brugère. V Parizu je umrl general Brugere. Njegovo ime je tesno zvezano z nemško-francosko vojno leta 1870/71. Rojen je bil leta 1841 in je služil v Alžiru, ko je izbruhnila vojna. Prišel je v Evropo in je pripadal trdnjavijski posadki v Metz, s kjo je prišel ob kapitulaciji trdnjave v nemško ujetništvo. Posrečilo pa se mu je kmalu ubežati domov na Francosko. Pozneje je bil član vojaškega štaba predsednika republike, se je boril na to v Tunisu ter Tonkingu in postal končno generalni tajnik predsedništva pod Grewyjem in Carnstom. Kmala na to je postal Brugere radi svoje popularnosti pariški guverner in l. 1900 generalisimus francoske armade. On je iznašel strelski in razstrelilni smodnik iz pikrinokislega amonijaka in salpetra, ki napol počasneje zgori kot strelski smodnik, pa učinkuje dva- do trikrat tako močno. Znan je pod imenom Brugerjev smodnik.

Avstrijski tobak v Monakovem. V vseh večjih mestih Nemčije obstajajo prodajalne avstrijskih tobakačnih izdelkov, ki so si pridobile stalnih odjemalcev. Prvo tako prodajalno so otvorili l. 1868. Monakovska trafikla pa je dobila potem glavno zalogo za Nemčijo in izredno pomnožila odjemalce pri prodajalnih cigar. Danes so avstrijski tobakični izdelki v Nemčiji zelo priljubljeni.

Bistrovidnost ali — telepatija? Koncem avgusta so nameravali preiskati begunsko tabo-rišče v Wagni, ako je skritih v barakah kaj živih. Dasi se je o preiskavi strogo molčalo, kajti celo brzozavno poklicani komisarji niso vedeli, zakaj se morajo takoj tisti dan podati v Lipnico, je bilo v taborišču že tri dni poprej splošno znano, kaj se ima vršiti. Dobili niso nič.

100 hlebov je dobila tedenska. Prodajalka Leopoldina Weiss na Dunaju je na ponarejene karte dobivala od maja do septembra t. l. vsak teden do 100 hlebov kruha in po zmanjšani krušni količini 50 hlebov, s čimer je uganjala pravi „kšeft“. Urad proti vojezemu oderuštvi jo je ovdil državnemu pravdnistvu radi goljufije ponarejanja javnih listin.

Naši zobje in vojna hrana. Eden prvih dunajskih zobozdravnikov se je izrazil napram sotrudniku „Zeit“ o poslabšanju zob v vojnem času in podal sledeča zanimiva izvajanja: „Predvsem moram žal konstatirati, da so zobje med vojnim časom hitro postopajali in ima zdravnik že vsled tega več opraviti nego kdaj prej. Brezmesna hrana, sočivje, ki ga ljudje uživajo v velikih množinah, posebno pa čisto zelo slab kruh, zelo neugodno vplivajo na zobni kamen. Ljudje, ki so zelo jedli meso, pogrešajo zdaj te odporne, dolgega žvečenja zahtevajoče hrane, vsled česar zobovje trpi; na drugi strani pa razvija slina pri sedanjem načinu prehranjevanja več razjedajočih kislin, in predvsem je postalo celo telo večine ljudi manj odporno. Imam pacijente, ki sem jih prišteval preje med „prijetne“, ker so le zmerno občutili bolečine. Zdaj pa vzhajujejo in stokajo v stolu, in njih žveči pa hitro vsako bolečino. Posebno mladina ima zdaj skoro vsa slabe zobe, menda radi pomanjkanja mleka. Ravno otroško zobovje rabi mleka za hrano in rast“. — Zobe je treba tudi vsako jutro in po vsaki obilnejši jedi odrgniti zunaj in znotraj z mehko ščetjo in vodo, oprati usta in grlo, da preprečimo gnitje in nadležen duh.

Jedilni list iz Badgasteina. „G. V.“ prinaša jedilni list nekega hotela v Badgasteinu. Po njem posnemamo: Predjed: praška ali vestfalska gnjat 14 K ali mrzla piška 18 K; juha: z rezanci 1 K 50 vin., smuč s sardelami ali pečen smuč z zeljem 14 K, ogrski golaž 10 K, meso s hrenom in krompirjem 14 K, pišče v papriki 16 K, beržola s popečenim krompirjem 18 K, košček svinjskih rebr 16 K. Kot prikuhe: fižol 4 K, kolerabce 2 K 50 vin., riž 3 K, zeljnata solata s slanino 7 K, praženo sadje 5 K, marelice 5 K, jabolka 6 K, indijski krofi 7 K, kremtorta 7 K, sir 4 K. Izbrano „nobe!“ kosilo stane tedaj do 60 K. Antanta iz tega lahko vidi, kako imenitno se da še živeti v Avstriji! — Zares, imenitno žive samo vojni dobičkarji po hotelih in raznih letoviščih.